

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 4, 2011 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 339.331.2:004

*І. Г. Пахомова,
к.е.н., доц.
К. В. Лобанова,*

Запорізький національний технічний університет

ПЕРСПЕКТИВИ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

PROSPECTS COMPUTARIZATION OF THE BUDGET INSTITUTIONS

Досліджено питання удосконалення ведення бухгалтерського обліку доходів і видатків бюджетних установ, складання звітності тощо з метою уможливлення більш раціонального використання фінансових ресурсів. Запропоновано побудувати аналітичний облік таким чином, щоб можна було забезпечити можливість формувати й отримувати необхідні дані в розрізах: по доходах і видатках загального і спеціального фонду; по оборотних активах; по інших ресурсах передбачити можливості деталізації напрямів використання та кодування рахунків з урахуванням місць їх зберігання, а також автоматизованого управління їх руху.

Ключові слова: бюджетна сфера, бухгалтерський облік, доходи і видатки бюджетних установ, спеціальний фонд, комп'ютеризація.

The question of improvement of conduct of record-keeping of profits and charges of budgetary establishments, stowage of accounting is investigational and others like that with the aim of doing of more rational use of financial resources possible. It is suggested to build the analytical accounting thus, that it was possible to provide possibility to form and get necessary data in cuts : on profits and charges of general and special fund; on inconvertible assets; on other resources to foresee possibilities of working out in detail of directions of the use and code of accounts taking into account the places of their storage, and also automated management of their motion.

Keywords: budgetary sphere, record-keeping, profits and charges of budgeting establishments, special fund, computerization.

Вступ. В період розвитку кризових явищ в економіці України відбуваються зміни у фінансовій системі держави, які супроводжуються різким погіршенням її можливостей забезпечувати соціальні гарантії та розвивати галузі соціальної, інституційної, наукової та інших сфер, які належать до бюджетних. У зв'язку з цим, зростає роль і значення удосконалення ведення бухгалтерського обліку доходів і видатків бюджетних установ, складання звітності тощо з метою уможливлення більш раціонального використання фінансових ресурсів. Названі причини вимагають реформування бюджетної сфери та, безумовно, впливають на порядок ведення бухгалтерського обліку, форми й обсяги подачі звітної інформації, систему внутрішнього і зовнішнього контролю за використанням бюджетних коштів.

Тобто, загалом процес удосконалення стосується саме технології обліку й опрацювання економічної інформації. Найбільш сучасними є автоматизовані інформаційні технології, здатні активно впливати на інтенсифікацію використання наявних ресурсів бюджетної сфери. У зв'язку з цим дослідження автоматизації процесів обліку, контролю та аналізу є особливо актуальними.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Проблематикою обґрунтування розвитку і впровадження інформаційних систем в бюджетних установах займалися такі вчені-економісти, як, Ф.Ф. Бутинець, М.Р. Лучко, Т.А. Писаревська, С.В. Свірко, Р.Т. Джога, Л.О. Терещенко, А.М. Береза, Т.В. Шахрайчук, Н.М. Хорунжак та інші. Аналіз досліджень та праць дає підстави стверджувати, що ця ділянка залишається недостатньо дослідженою і по сьогоднішній день. Підтвердженням цьому є той факт, що більшість малих бюджетних установ (особливо в сільській місцевості) продовжують використовувати традиційну ручну, або частково автоматизовану, форму ведення бухгалтерського обліку.

Постановка задачі полягає в визначенні проблем та перспектив автоматизації обліку в бюджетних установах, визначення ролі і значення удосконалення ведення бухгалтерського обліку доходів і видатків бюджетних установ, складання звітності тощо з метою уможливлення більш раціонального використання фінансових ресурсів та реформування бюджетної сфери, що, безумовно, впливає на порядок ведення бухгалтерського обліку, форми й обсяги подачі звітної інформації, систему внутрішнього і зовнішнього контролю за використанням бюджетних коштів.

Результати. Причини відставання суб'єктів бюджетної сфери від технічного прогресу і розвитку сучасних інформаційних технологій пов'язані, в першу чергу, з наявністю проблем економічного, інформаційного-правового та організаційно-технічного характеру. Інформаційні проблеми пов'язані з вибором інструментарію обліку, контролю та аналізу. Їх вирішення вимагає обґрунтованого вибору системи та застосування необхідного і достатнього набору інформаційних технологій. В якості уточнюючої характеристики щодо програмного забезпечення вважаємо за доцільне враховувати таке: програма повинна бути гнучка в налаштуванні при незначних змінах, таких, як зміна норм видатків, мінімальної заробітної плати, розмірів відрахувань та нарахувань на фонд оплати праці, зміна тарифів на платні послуги, введення нових і вилучення окремих недоцільних рахунків з Плану рахунків.

Проте слід зауважити, що автоматизації обліку сприяє низка факторів, зокрема, таких, як прискорена комп'ютеризація суспільства, розвиток нових інформаційних технологій, наукові підходи щодо організації праці. Все це є основою для розробки і впровадження як відносно простих автоматизованих робочих місць (АРМ), спрямованих на вирішення конкретних локальних задач, так і комплексних автоматизованих систем управління (АСУ), які діють у великих підрозділах закладів, установ і організацій бюджетної сфери, де розв'язуються задачі різного спрямування [2].

Ринок програмного забезпечення в Україні недостатньо наповнений програмами, що спрямовані на забезпечення системи управління бюджетними установами і ведення обліку в них. З найбільш відомих та популярних продуктів з автоматизації обліку є "ІС: Бухгалтерія для бюджетних установ", "Парус-Бюджет" для підприємств та організацій, що знаходяться на бюджеті, та "Казна". Проте вказані програмні продукти цілком адаптовані до внесення додаткових рахунків.

Сучасні вимоги щодо забезпечення потреб управління необхідною інформацією ставлять нові задачі перед інформаційною системою. У зв'язку з цим постановка задачі з розробки програмного забезпечення для обліку та контролю повинна охоплювати такі етапи робіт:

1) формулювання основних принципів обліку для конкретної бюджетної установи з урахуванням вимог діючого законодавства та внутрішніх потреб. Тому можна рекомендувати включити у перелік принципів внутрішнього характеру такі позиції:

- підпорядкування інформаційної системи єдиній меті - забезпеченню зростання ефективності функціонування бюджетної установи;
- об'єднання різних джерел облікової документації в одну повнофункціональну систему (на вході - планова та облікова інформація, на виході - інформація, адаптована для потреб управління);
- організація облікових документів з різноманітними носіями на основі загальної класифікаційної системи;
- вилучення дублювання інформаційних і документальних потоків;
- уніфікація прийомів роботи з обліковими документами [4];

2) на основі розроблених принципів сформувавши мету розв'язання задачі;

3) враховуючи мету задачі та принципи, дотримання яких необхідно досягти у розроблюваній інформаційній системі, сформувавши критерії, які має задовольняти автоматизована система. Доцільними є такі критерії: повнота набору функцій; модульність; інтегрованість; гнучкість; надійність; інтуїтивно зрозумілий інтерфейс користувача; відкритість; авторизований доступ до інформації [3].

На основі опрацьованих даних доцільно побудувати аналітичний облік таким чином, щоб можна було забезпечити можливість формувати й отримувати необхідні дані в наступних розрізах:

1) по необоротних активах:

- досягти можливості формування облікової інформації за чотирма групами основних засобів(на даний момент згідно з чинними нормативними документами вирізняють три). При означенні четвертої групи рекомендуємо виходити з норм податкового законодавства, а також встановити відповідну норму нарахування зносу в розмірі 15 відсотків;

- вести аналітичний облік нарахування зносу по основних засобах, придбаних за рахунок загального та спеціального фондів на окремих аналітичних рахунках 401.1 «Фонду необоротних активів за їх видами, придбаних за рахунок загального фонду» та 401.2 «Фонд у необоротних активах за їх видами, придбаних за рахунок спеціального фонду» [5];

2) по доходах і видатках загального і спеціального фонду:

- забезпечити розмежування видатків на надання платних послуг бюджетних установ (за рахунок коштів спеціального фонду) і послуг, які забезпечуються у зв'язку з функціональними повноваженнями (за рахунок загального фонду);

- формування калькуляції по визначенню собівартості платних послуг повинно відбуватися з виділенням груп прямих та непрямих витрат за відповідними кодами економічної класифікації видатків, підрахунком загальної суми понесених витрат;

- накопичення непрямих накладних витрат повинно відбуватися на рахунку 83 "Витрати до розподілу" з наступним розподілом між рахунками видатків 80 "Видатки загального фонду" та 81"Видатки спеціального фонду" щодо аналітичної структури [5];

- розподіл непрямих накладних витрат програма повинна проводити за формулами, запропонованими користувачем;

- передбачити можливість автоматизації процесу аналізу доходів і видатків і формування стандартних висновків за отриманими показниками;

3) по інших ресурсах передбачити можливість деталізації напрямів використання та кодування рахунків з урахуванням місць їх зберігання, а також автоматизованого управління їх руху.

Висновки. Формування автоматизованої інформаційної системи, яка б базувалася на рекомендованих принципах і позиціях, забезпечить оперативне вирішення задач обліку, контролю та аналізу, сприятиме якісному контролю за формуванням доходів і видатків бюджетних установ, забезпеченню ефективності використання фінансування та економії грошових і матеріальних ресурсів. В кінцевому підсумку це забезпечить зростання обсягів і якості наданих бюджетними установами послуг.

Таким чином, у зв'язку з тим, що бухгалтерський облік в бюджетних установах в основному виступає як система контролю за наявністю та рухом бюджетних коштів, при впровадженні АРМ слід врахувати таку його специфічну особливість, як те, що він спрямований не на зіставлення витрат і результатів діяльності та отримання прибутку, а на облік видатків у процесі надання нематеріальних послуг. Власне, у зв'язку з цим при автоматизації обліково-розрахункових і контрольних процедур в наказі про облікову політику слід зазначити особливості формування кінцевих результатів діяльності, розмежувавши їх відповідно до того, як це зроблено у кошторисі (за загальним фондом і спеціальним фондом), а також, що особливо важливо, чітко окреслити механізм розрахунку фінансових результатів від надання платних послуг.

Список використаних джерел

1. Бутинець Ф. Ф., Івахненко С. В., Давидюк Т. В., Шахрайчук Т. В. Інформаційні системи бухгалтерського обліку: підручник для навчання студентів ВНЗ / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. - 2-ге видання., перероб. і доп. -Житомир: ПП „Руга”, 2002. - 544 с.
2. Писаревська Т.А. та ін. Інформаційні системи в управлінні персоналом та економіці праці. - К., КНЕУ, 2006. - 284 с.
3. Сушко Д.С. Застосування комп'ютерних технологій у ході проведення аудиту балансу /Д.С. Сашко// Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. - 2006. - № 2 (36). -С.116-122
4. Свірко С.В. Бухгалтерський облік бюджетних установ: методологія та організація: Монографія. -К.: КНЕУ, 2006.-244 с.
5. Хорунжак Н.М., Сисюк С.В. «Комп'ютеризація обліку в бюджетних установах» [http:// \[www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Eir/2009_1/142-146\]](http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Eir/2009_1/142-146)
6. Утенкова К.О. Перспективи комп'ютеризації обліку в бюджетних установах / К.О.Утенкова // Облік і фінанси АПК. — 2006. — №8. — С.85 – 87.

Стаття надійшла до редакції 19 квітня 2011 року.

ТОВ "ДКС Центр"